

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.220/2021/6.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke

Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró

Dr. Bartkó Levente, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2022. szeptember 29.

Az ügy tárgya: rágalmazás vétsége

Terhelt(ek): terhelt

Első fok: Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság, 6.B.906/2020/12., ítélet,
tárgyalás, 2020. július 7.

Másodfok: Fővárosi Törvényszék, 25.Bf.9220/2020/8., végzés,
tanácsülés, 2021. április 21.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a rágalmazás vétsége miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 6.B.906/2020/12. számú ítéletét, illetőleg a Fővárosi Törvényszék 25.Bf.9220/2020/8. számú végzését hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság a 2020. július 7. napján kihirdetett 6.B.906/2020/12. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki rágalmazás vétségében [Btk. 226. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont], ezért megrovásban részesítette. Rendelkezett a bűnügyi költségről, valamint kötelezte az illetékként felmerült 10.000 forint költség magánvádló részére történő megfizetésére.

[2] Védelmi fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. április 21. napján meghozott 25.Bf.9220/2020/8. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, így az jogerőre emelkedett.

[3] A jogerős ítéletben megállapított, a felülvizsgálatban irányadó tényállás lényege szerint a terhelt újságíróként egy zrt. által üzemeltetett, nagyszámú olvasó számára elérhető internetes oldalon cikket jelentetett meg. A cikkben foglalt azon közlések, hogy

– a magánvádló „az iskolaszövetkezeti diák tagok nevén valójában azok szüleit foglalkoztatta. Így a szinte teljes köztehermentesség miatt a teljes közteherrel számítandó munkaerő-kölcsönzési díjnál sokkal alacsonyabb áron tudott felnőtteket kölcsönözni a megbízóknak.”,

– „Éppen ezért a munkaerő-kölcsönzés piacán a 2008-as válság miatt úgy kívánt piaci előnyt szerezni, hogy az iskolaszövetkezeti diák tagok nevén valójában azok szüleit foglalkoztatta. Így iskolaszövetkezeti díjszínvonalon (amely a szinte teljes köztehermentesség miatt sokkal alacsonyabb a teljes közteherrel számítandó munkaerő-kölcsönzési díjnál) tudott felnőtteket kölcsönözni a megbízóknak.”,

– „Így papíron ezen időszakban nem az iskolaszövetkezeti diák tagok, hanem azok szülei végezték el a zrt. alvállalkozóiként a szövetkezetek megbízásait.”

alkalmasak voltak a magánvádló becsületének csorbítására.

II.

[4] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapítottn – a terhelt felmentése érdekében.

[5] A 12/2014. (IV. 18.) AB határozatra hivatkozással kifejtette, hogy a közszereplőket támadó kritikát és bírálatot a véleménynyilvánítás szabadsága szélesebb körben védelmezi, mint az átlagpolgárt érő bírálatot. Az erősebb alkotmányos védelem okán az alapjog korlátozhatósága szűkebb körben nyerhet alkotmányos igazolást, ezért a közügyek vitatását érintő véleménynyilvánítás korlátozását előíró jogszabályokat megszorítóan szükséges értelmezni.

[6] Utalt rá, hogy az Alkotmánybíróság szerint az emberi méltóság büntetőjogi védelme kizárólag azokkal a legsúlyosabb esetekkel szemben nyújthat oltalmat, amikor a közölt vélemény alkotmányos jogot sért. A szólásszabadság kriminalizálása ugyanis egy olyan visszatartó hatás (chilling effect) kiváltására alkalmas, amely öncenzúrára kényszerítheti a szabadságjoggal élni kívánókat.

[7] A közszereplőket ért bírálattal szembeni büntetőjogi fellépésre csak szigorú korlátok között van lehetőség aszerint különböztetve, hogy a közügyeket érintő nyilvános közlés értékítéletet vagy tényállítást fogalmaz meg. A közügyeket érintő hamis tényállításokat csak abban az esetben oltalmazza a véleménysszabadság, ha a tényt állító vagy híresztelő jóhiszemű volt.

[8] Az Alkotmánybíróság határozatára utalással hivatkozott arra, hogy a büntetőjogi felelősség felőli döntés során a bíróságnak először abban kell állást foglalni, hogy az adott közlés összefüggésben áll-e a közügyek szabad vitatásával. Ezt követően abban szükséges

határozni, hogy a közlés értékítéletnek vagy tényállításnak tekinthető-e, ugyanis a közügyeket érintő véleménynyilvánítás szabadsága a valónak bizonyult tények tekintetében korlátlanul, míg a hamis tény állításával vagy híresztelésével szemben már csak akkor véd, ha a híresztelő nem tudott a hamisságról, és a foglalkozása által megkívánt körültekintést sem mulasztotta el.

[9] Álláspontja szerint nyilvánvaló, hogy jelen ügyben a feljelentés szerinti közlések a közügyek szabad vitatásával állnak összefüggésben, és a kifogásolt közlések közül az, hogy a „diákok nevén szüleiket foglalkoztatta a zrt.”, valamint hogy a „szülők végezték a munkát diákok helyett”, tényállításnak minősülnek.

[10] Indokai szerint azonban tévedett az eljáró bíróság, mikor azt állapította meg, hogy a valóság bizonyítása nem volt sikeres. A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján ugyanis arra a következtetésre lehet jutni, hogy a becsület csorbítására alkalmas tény valónak bizonyult. Ennek kapcsán kifejtette, hogy az 1. számú tanú valójában nem keveredett önellentmondásba, a 2. számú tanú vallomása nem cáfolta az 1. számú tanú vallomását, a 3. számú, 4. számú és 5. számú tanúk pedig nem igazolták a kifogásolt közlés valótlanságát.

[11] Másfelől a tényállítás valótlansága nem róható fel a terheltnek, aki jóhiszemű volt, nem szegte meg a rá irányadó szakmai szabályokat, és nem mulasztotta el a foglalkozása által megkívánt körültekintést.

[12] Utalt arra, hogy a terhelt által írt újságcikk megjelenésének időpontjában a gyanúsítás még nem volt végleges, és nem volt jogszabályi lehetősége sem arra, hogy tájékoztatást kérjen a folyamatban lévő nyomozás állásáról, a nyomozás során feltárt tényekről.

A terhelt nem volt köteles a köztiszteletben álló, a magánvádló elleni büntetőeljárás során a sértettek képviseletét ellátó, ügyvéd foglalkozású 1. számú tanú nyilatkozatának hitelességét ellenőrizni, aki egyébként érdekképviseleti elnök és országos lobbista.

[13] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot változtassa meg, és a terheltet bűncselekmény hiányában mentse fel.

[14] A magánvádló a Be. 784. § (2) bekezdése alapján tett nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt részben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[15] Indokai szerint a Be. 650. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható, amely azt jelenti, hogy nemcsak maga a tényállás támadhatatlan, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, és ezen keresztül a bűnösség kérdésének vitatására sem.

[16] Álláspontja szerint a felülvizsgálati indítvány a tényállás valóság bizonyíthatatlanságára vonatkozó részét támadja azzal, hogy megjelöli, hogy e körben a bizonyítékokat hogyan kellett volna helyesen és okszerűen mérlegelni. Erre azonban felülvizsgálatban nincs törvényes lehetőség.

[17] Utalt rá, hogy az is a megállapított tényállás része, hogy a terhelt a foglalkozása által megkívánt körütekintést elmulasztotta, így a tényállás ezen része sem támadható.

[18] Kifejtette, hogy a terhelt úgy alapozta csupán az 1. számú tanú információira a cikket, hogy az információk közléséhez a tanú a nevét nem adta, az információért a felelősséget nem vállalta. A terhelt arra sem kérdezett rá, hogy a tanú tett-e feljelentést az általa adott információkkal összefüggésben.

[19] Az, hogy a terhelt valósnak hitte a tanútól kapott információkat, a felelősség alóli mentesüléshez nem vezethet. A tényállással is ellentétes az a védelmi állítás, hogy az 1. számú tanú a magánvádlóval szembeni büntetőeljárás során a sértettek képviselőjét látja el. A tanú hivatkozott lobbitevékenysége pedig a cikk közléséhez képest hónapokkal később történt.

[20] Indokai szerint nem lehet jogszerű ok az újságíró mentesülésére az általa közöltek miatti felelősségre vonás alól, hogy egy informátor által közöltek ellenőrzés nélkül nyilvánosságra hoz, főként olyan esetben, amikor az információ alkalmas lehet büntetőeljárás megindítására.

[21] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat hatályukban tartsa fenn.

III.

[22] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[23] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, ami a vádról rendelkező, jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi – és nem pedig ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja.

[24] A Be. 648. §-a valamennyi felülvizsgálati okra kiterjedően rögzíti, miszerint felülvizsgálatnak csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen van helye, és a jogerős ügydöntő határozatban rögzített tényállás alapulvételével, kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[25] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

[26] A Btk. 226. § (1) bekezdése alapján rágalmazást követ el, aki valakiről, más előtt, a becsület csorbítására alkalmas tényt állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ.

[27] A bűncselekmény jogi tárgya a személyiségi jogok részét képező becsület; ezáltal büntetőjogi védelmet élvez a társadalmi megbecsülés és az emberi méltóság; elkövetési magatartása pedig a becsület csorbítására alkalmas tény állítása, híresztelése, ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata.

[28] A társadalmi megbecsülés a személyről kialakult kedvező megítélés, a személy tulajdonságának, magatartásának környezetében meglévő elismertsége. A méltóság az embert adottságától függetlenül megillető bánásmód igénye. A méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő [64/1991. (XII. 17.) AB határozat indokolás D/2/b) pontja], az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében deklarált méltósághoz való jog egyik funkciója az egyenlőség biztosítása [34/1992. (VI. 1.) AB határozat indokolás III/4/3. pontja; vö. Alaptörvény (2011. április 25.) Szabadság és Felelősség Rész II. cikk].

[29] Tény fogalma alá tartozik valamely, a múltban bekövetkezett vagy a jelenben (a megnyilatkozáskor) tartó cselekmény (cselekedet, magatartás), történés (jelenség, esemény), továbbá állapot (így az ember múltban fennállt, vagy jelenben fennálló tudatállapota is) (BH 1994.171.).

[30] A tényállítás pedig olyan megnyilatkozás, melynek tartalma múltban bekövetkezett vagy jelenben tartó cselekmény, történés, állapot. Jövőbeni cselekményre, történésre, állapotra vonatkozó megnyilatkozás nem tényállítás, hanem feltételezés; nem rágalmazás, hanem legfeljebb becsületsértés alapja lehet. A tényállításnak – törvényi tényállás szerint – „valakiről” kell megtörténnie.

[31] Ehhez képest a rágalmazás megvalósulásához szükséges tényállításon olyan – a sértett magatartását egyedileg felismerhetően meghatározó – nyilatkozatot, kijelentést kell érteni, aminek tartalma valamely múltban megtörtént, vagy jelenben történő esemény, jelenség, állapot (BH 2009.135.).

[32] A becsület csorbítására alkalmasság pedig objektív ismérv; objektíve, a társadalomban kialakult általános megítélés, az általános erkölcsi és közfelfogás figyelembevételével kell eldönteni, hogy az adott tény állítása, híresztelése alkalmas-e a becsület csorbítására. Nem a passzív alany, a sértett egyéni megítélése, szubjektív értékítélete, esetleges érzékenysége alapján kell megítélni, hogy a tényállítás, híresztelés alkalmas-e a becsület csorbítására (BH 2001.462., BH 1999.9., BH 1992.296., BH 1981.220.). A törvény, bár az adott sértett személyét, illetve becsületét védi, azonban nem az adott sértett szubjektív becsületérzéséhez kötötte, mérten.

[33] Általában becsület csorbítására alkalmas olyan tény állítása, híresztelése, ami valósága esetén büntető-, szabálysértési vagy fegyelmi eljárás megindításának alapjául szolgálhat a sértett ellen (EBH 2014.B.16., BH 2011.186.). Becsület csorbítására alkalmas olyan tény

állítás, híresztelése is, ami az emberi méltóságot támadja, vagy alkalmas arra, hogy a sértettről, tulajdonságairól, magatartásáról a környezetében kialakult kedvező társadalmi megítélést, az elismertségét kedvezőtlen, negatív irányba befolyásolja (BH 2007.4.).

[34] A rágalmazás szándékos bűncselekmény; a bűnösség megállapításához szükséges, hogy az elkövető tudata átfogja, hogy a tényközlés más előtt történik, és objektíve alkalmas a sértett személy becsületének csorbítására. Nem feltétele azonban a bűnösségnek a sértési célzat, és közömbös a motívum is.

[35] Ezért a bűnösség megállapítása szempontjából közömbös a tényállítás valótlanságának tudata, a valóságtartalom tisztázatlansága, vagy annak az elkövető tudatában való mikénti feltevése, feltételezése, s az ebben való jó- vagy rosszhiszeműség. A szándékosság megállapításához elégséges, ha az elkövető tudata átfogta, hogy tényközlésének tartalma – az általa állított, híresztelt tény – becsület csorbítására alkalmas (EBH 1999.87., BH 1999.540.).

[36] Mindez azt is jelenti, hogy sem az adott tény valósága, sem a tényközlés közérdektől vagy jogos magánérdektől vezéreltsége, ilyen motívuma, illetve célzata önmagában, közvetlenül nem zárja ki a becsület csorbítására objektíve alkalmas tartalmú tényközlés jogellenességét. Ehhez képest a bíróságnak először abban kell állást foglalnia, hogy a felrótt magatartás tény állítása-e (híresztelése-e stb.). Ha a cselekmény nem tartozik a tényállítás (híresztelés stb.) fogalma alá, akkor nem is tényállásszerű, tehát nem bűncselekmény.

[37] A tényállítás (híresztelés stb.) törvényi tényállás szerinti fogalmának megvalósulása szempontjából az adott megnyilatkozás önmagában vizsgálandó (BH 2013.204.). Ha a megnyilatkozás: tényállítás (híresztelés stb.), akkor kell azt vizsgálni, hogy a becsület csorbítására objektíve alkalmas-e, ha pedig a tényállítás becsület csorbítására objektíve nem alkalmas, akkor a cselekmény nem tényállásszerű, tehát nem bűncselekmény.

[38] Valamely közlés becsület csorbítására való alkalmassága a sérelem absztrakt lehetőségét jelenti. Nem feltétele a bűncselekmény megvalósulásának, hogy a hátrányos következmény – a becsület csorbulása – ténylegesen bekövetkezzék. Ugyancsak közömbös, hogy a tényközlés (tényállítás, híresztelés) vagy kifejezés használata a sértett becsületérzését ténylegesen érintette, sértette-e.

[39] Ekkor kell vizsgálni, hogy valami közvetve, vagy közvetlen kizárja-e a jogellenességet. A becsületcsorbításra egyébként objektíve alkalmas tényállítás (híresztelés, tényre közvetlenül utaló kifejezés használata) eleve nélkülözi a jogellenességet,

– ha hivatalos személy által a hivatali hatáskörben ügyintézés során, és azzal összefüggésben történt (ami nem más, mint a hivatásbeli kötelesség teljesítése (BH 1991.338., 1994.295., 1998.570., EBH 2000.295., EBH 2003.846.);

– ha ügyfél által peres, vagy más jogilag szabályozott (hatósági) eljárásban, jogosultság, illetve kötelezettség gyakorlása során, az adott eljárás tárgyát képező ügy érdemével összefüggésben történt; ideértve a hatósági ügyet megindító magatartást (beadványt) is

(BJD 1195., 3556., 4167., EBH 1999.4., EBH 1999.87., EBH 2004.1011., EBH 2011.2394., EBH 2014.B.3., BH 2004.267., BH 2004.305., BH 2009.135., BH 2014.264.);

– ha a véleménynyilvánítás (bírálat, jellemzés, nézet és kritika) szabadsága alá tartozik, és hatóság vagy hivatalos személy, valamint a közszereplő politikus vonatkozásában, annak e minőségére tekintettel történt [36/1994. (VI. 24.) AB határozat 3.].

[40] Ezekben az esetekben a kifogásolt cselekmény (szintén) nem bűncselekmény, azonban ennek oka nem a tényállásszerűség, hanem a jogellenesség – tehát társadalomra veszélyesség – hiánya [1978. évi IV. törvény (korábbi Btk.) 10. § (2) bekezdés]. Ilyenkor sincs azonban jogellenesség hiánya (azaz a cselekmény jogellenes), ha a megnyilatkozás szándékosan, vagy a foglalkozási, hivatásbeli kötelesség gondatlan megszegéséből fakadóan hamis közlés, vagy gyalázkodó tartalmú [36/1994. (VI. 24.) AB határozat indokolás III/2/2., 13/2014. (IV. 18.) AB határozat indokolás 40.].

[41] Ugyanakkor, ha a kifogásolt cselekmény olyan tényállítás (híresztelés stb.), ami becsületsorbításra objektíve alkalmas, és a jogellenesség hiánya sem állapítható meg, akkor merülhet fel annak a kérdése, hogy van-e olyan közérdek, vagy jogos magánérdek, ami a tényállítás megtételét indokolta (indokolhatta). Ha pedig ilyen megállapítható, akkor el kell rendelni a valóság bizonyítását (Btk. 229. §). A valóság (sikeres) bizonyítása büntethetőséget kizáró ok [Btk. 15. § h) pont].

[42] A valós tények közlésének pozitív célja és méltányolható motívuma (közérdek vagy jogos magánérdek) indokolatlanná teheti a megbüntetését. A cél és motívum azonban nem közvetlenül, hanem csupán közvetve, a valóságbizonyítás megengedhetőségének kérdésében való hatósági döntésen, és a bizonyítás sikerén keresztül befolyásolja az elkövető büntethetőségét [36/1994. (VI. 24.) AB határozat indokolás II/3/3.]; a tényállítás (híresztelés stb.) valós volta esetén felmentésnek van helye. Erre a jogi következtetésre azonban csak akkor lehet jutni, amennyiben a valóság bizonyítása azt igazolja. Ha azonban a tényállítás (híresztelés stb.) valótlan, illetve a valóság bizonyítása sikertelen, akkor felmentésnek – értelemszerűen – nincs helye.

[43] A rágalmazás miatti büntetőjogi felelősség megállapítása tehát akkor áll összhangban a büntető anyagi jog szabályaival, ha a cselekmény tényállásszerű, jogellenes, és – amennyiben a valóság bizonyításának helye van – az nem vezet eredményre.

[44] Jelen ügyben kétségtelen, hogy a terhelt részéről a múltban zajlott történéseket megnevező tényállítás az, hogy a magánvádló „iskolaszövetkezeti diák tagok nevén valójában azok szüleit foglalkoztatta”, illetve „ezen időszakban nem az iskolaszövetkezeti diák tagok, hanem azok szülei végezték el a zrt. alvállalkozóiként a szövetkezetek megbízásait”.

[45] Megjegyzi a Kúria, hogy ezt egyébként még a felülvizsgálati indítvány sem vitatta.

[46] Kétségtelen az is, hogy a terhelt által közölt tények alapul szolgálhattak a magánvádlóval szemben eljárás megindítására. Ekként nyilvánvalóan a becsület csorbítására alkalmasak.

[47] Az ügyben az eljáró bíróság valóságbizonyítást folytatott, amely nem vezetett eredményre, így a Btk. 229. §-ában meghatározott büntethetőséget kizáró ok alkalmazása fel sem merül.

[48] E körben rámutat a Kúria, hogy a Be. 659. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[49] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogszabály sérelme nélkül a kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[50] A felülvizsgálati indítvány valójában a bizonyítékok mikénti értékelésén keresztül a jogerős ítéleti tényállást támadta, amikor a tanúk vallomásának – az eljáró bíróság által végzett értékeléshez képest – eltérő értékelésén keresztül a valóságbizonyítás eredményességét állította. Erre azonban felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség.

[51] Ezt követően kell vizsgálni azt, hogy van-e olyan körülmény, amely a terhelt büntetőjogi felelősségét kizárná.

[52] Az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuluma, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

[53] A bírói döntésnek összhangban kell állnia az Alaptörvénnyel, érvényre kell juttatnia az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát, melynek során alkotmányosan szükséges mértékben figyelembe kell venni a jogszabály célját. A jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezi a tisztességes bírósági eljárásban megvalósuló jogértelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek {33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [28]-[29]}.

[54] Ennek alapján a Kúria rögzíti a következőket.

[55] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás jogának a hatálya, vagyis a „véleménynyilvánítás” fogalma normatív természetű. Határait nem önmagukban a köznap értelemben vett megszólalások jelölik ki, hanem az, hogy mely

aktusok állnak kapcsolatban a véleményszabadság alkotmányos igazolásával {1/2019. (II. 3.) AB határozat, Indokolás [31]}.

[56] „A közügyekkel összefüggő vélemény nyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik, mivel különös erővel és egyértelműséggel vonatkozik rá a szólásszabadság kettős igazolása. Az egyéni önkifejezés szabadsága felől nézve a közösség ügyeiben való megszólalás, ezáltal a társadalmi folyamatokban való aktív részvétel a személyiség kibontakoztatásának egyik kiemelkedően fontos terepe. A demokratikus közvélemény és akaratképzés közösségi szempontja alapján pedig éppen a sokszínű társadalmi és politikai nézetek szabad kifejezése minősül a legmeghatározóbb követelménynek.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [45]}

[57] „A közéleti szereplőkre vonatkozó beszéd mindazonáltal a politikai véleménynyilvánítás központi alkotóeleme. A közügyek megvitatásának lényegi részét jelentik a közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások. A társadalmi, politikai viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közélet szereplői, illetve a közvitában – jellemzően a sajtón keresztül – résztvevők egymás elképzeléseit, politikai teljesítményét és azzal összefüggésben egymás személyiségét is bírálják. A sajtónak pedig alkotmányos küldetése, hogy a közhatalom gyakorlóit ellenőrizze, aminek szerves részét képezi a közügyek alakításában résztvevő személyek és intézmények tevékenységének bemutatása és – akár rendkívül éles hangú – kritikája. Annak ellenére tehát, hogy a közéleti véleménynyilvánítás fókuszában maguk a közügyek – nem pedig a közszereplők – állnak, a közügyek alakítóinak személyiségét érintő megnyilvánulások túlnyomó része szükségszerűen és elkerülhetetlenül a politikai véleménynyilvánítás védelmi körébe tartozik. A közügyek vitatásának kiemelkedő alkotmányos jelentősége ezért azzal jár, hogy a közéleti szereplők személyiségének védelmében a szólás- és sajtószabadság szűkebb körű korlátozása felel csak meg az Alaptörvényből levezethető követelményeknek.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [48]}.

[58] Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint az emberi méltóságból fakadó személyiségvédelem – másoknál szűkebb körben, de – a közéleti szereplők esetében is korlátozhatja a véleménynyilvánítás szabadságát {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [55]}

[59] A közéleti közlésekhez tehát (amikor a megosztott információ a közülethez kapcsolódik) fokozottabb alaptörvényi védelem kapcsolódik.

[60] Az Alkotmánybíróság szerint „nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönten, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. (...) Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvez. Az ilyen közlés ugyanis a közhatalom és a közhatalmat gyakorlók ellenőrzésének, ellenőrizhetőségének egyik legfőbb garanciája, amely egy plurális alapokra épülő társadalom demokratikus és nyílt működéséhez nélkülözhetetlen követelmény.

[61] Ezt követően hasonló szempontok alapján abban szükséges dönteni, hogy a közlés értéktételnek vagy tényállításnak tekinthető-e. A véleményszabadság gyakorlásának határai a közügyeket érintő kérdésekben aszerint különböznek, hogy az adott közlés értéktételnek, avagy tényállításnak minősül-e. (...)

[62] Az értéktételekkel szemben a tényállítások mindig olyan konkrétumokat tartalmaznak, amelyek valósága bizonyítás útján igazolható, ellenőrizhető. Így a közügyeket érintő véleménynyilvánítás szabadsága a valónak bizonyult tények tekintetében korlátlanul, míg a hamis tény állításával vagy híresztelésével szemben már csak akkor véd, ha a híresztelő nem tudott a hamisságról és a foglalkozása által megkívánt körültekintést sem mulasztotta el. Az ilyen becsületsértésre alkalmas tényállítások a rágalmazás bűncselekményének törvényi tényállási elemei közé illeszkednek, így büntetendők. Az Alkotmánybíróság e körben jegyzi meg, hogy az értéktételek és a tényállítások közötti különbségtétel a közügyeket nem érintő vélemények minősítésekor is döntő jelentőségű. E minősítés határozza meg ugyanis az adott véleménnyel szemben megengedhető tolerancia határait. Míg az értéktételt megjelenítő vélemények nagyobb toleranciát követelnek, addig a tényeket állító, avagy híresztelő kifejezések esetében fokozottabb gondosság követelhető meg. Az értéktételek és a tényállítások eltérő megítélése tehát korrelál a közügyeket vitató és az egyéb ügyeket érintő szövegek tekintetében.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]-[41]}.

[63] Jelen ügyben ez a következőket jelenti.

[64] Helytállóan állapította meg az eljáró bíróság, hogy a terhelt által szerkesztett cikk a társadalom nagy részét érdeklő büntetőügyről, ekként közügyben adott tájékoztatást, a magánvádló a cikk megjelenésének időpontjában önkormányzati képviselőként kétségtelenül közszereplőnek minősült {Budapesti II. és III. Kerületi bíróság 6.B.906/2020/12. számú ítélet [35]-[36] bekezdés}.

[65] Helytállóan állapította meg azt is, hogy a sérelmezett közlések tényállításnak minősülnek, illetve azt is, hogy a tényállítások valótlansága a terheltnek felróható, mert nem tartotta be a rá irányadó szakmai szabályokat, és nem járt el jóhiszeműen akkor, amikor egyetlen forrás alapján, a forrás által állítottak valóságtartalmának legcsekélyebb ellenőrzése és legalább az érintett álláspontjának megismerése nélkül jelentette meg a cikkét {Budapesti II. és III. Kerületi bíróság 6.B.906/2020/12. számú ítélet [37] bekezdés, Fővárosi Törvényszék 25.Bf.9220/2020/8. számú végzés [20] bekezdés}.

[66] Az első és a másodfokon eljáró bíróság a büntetőjogi felelősségre vonás során elvégezte a közéleti eseményekről tudósító újságíró szólásszabadsága és a közéleti szereplő becsülete, jó hírneve közti kollízió vizsgálatát. Az e körben tett megállapításokkal a Kúria is egyetértett.

[67] Nem sértett törvényt tehát az eljáró bíróság, amikor a terhelt bűnösségét rágalmazás vétségében [Btk. 226. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] megállapította.

[68] Ekként a Kúria a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6)

bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályában fenntartotta.

IV.

[69] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[70] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2022. szeptember 29.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

BÉ